

Obsah

Věnování	10
Úvod	11
ČÁST I.	
Teoretické předpoklady specifických poruch učení	13
1. Závažnost problému	13
Význam dovednosti číst, psát a počítat v dnešní společnosti a v naší kultuře	13
Vliv školní neúspěšnosti dítěte na jeho profesionální kariéru	16
Vliv školní neúspěšnosti dítěte na situaci v rodině	18
Vliv školní neúspěšnosti na osobnost dítěte	20
Sekundární symptomatologie specifických poruch učení	21
Jazyk a životní orientace	22
2. Systémový přístup ke specifickým poruchám učení	27
Co je to systém	28
Vztahy mezi systémy	30
Systémový a kauzální přístup	34
Systém jako dohoda. Otevřenost, funkčnost systému	38
O pokoře terapeuta	42
Systémy a náprava specifických poruch učení	45
Systémy a smysl skutečností. Praktické důsledky systémového myšlení	48
3. Definice specifických poruch učení	53
Terminologické problémy	53
Inteligence a specifické poruchy učení	55
Problémy s definicí specifických poruch učení	62
Situace v německy psané odborné literatuře	64
Situace v anglicky psané odborné literatuře	68
Shrnutí	69
4. Etiologie specifických poruch učení	71
Katalog příčin specifických poruch učení	71
Model multidimenzionální etiologie specifických poruch učení	73
Dispoziční (konstituční) příčiny specifických poruch učení	75
Genetické vlivy, které působí na vznik specifických poruch učení	75
Lehká mozková dysfunkce a její vliv na vznik specifických poruch učení	77
Odchylná organizace cerebrálních aktivit	80
Nepříznivá konstelace laterality. Netypická dominance hemisfér	82
Nepříznivý vliv prostředí	84
Podmínky rodinného prostředí	84
Podmínky školního prostředí	87
5. Deficity dílčích funkcí (Teilleistungsschwächen)	89
K pojmu deficity dílčích funkcí	90
Význam přívlastku dílčí, "Teil"	92

Význam přívlastku výkonový, funkční, "leistungs-"	93
Lurijův model kognitivních funkcí	93
Aplikace tří Lurijových základních jednotek funkce mozku	95
6. Neuropsychologické přístupy k dyslexii	99
Specializace mozkových hemisfér ve vztahu k procesu čtení, psaní a matematickým dovednostem	99
Základní výkony zrakového systému	101
Oční pohyby při čtení	101
Oční pohyby při čtení u osob s dyslexií	102
Neuropsychologický přístup k dyslexii a její nápravě podle D. J. Bakkerera	105
Typy dyslexie	108
Náprava dyslexie	108
7. Psychosociální postavení dětí se specifickými poruchami učení	118
8. Poruchy chování a specifické poruchy učení	124
Poruchy chování jako sekundární symptomatologie specifických poruch učení	124
Začarovaný kruh poruch učení	127
Poruchy chování jako primární symptomatologie specifických poruch učení	133

ČÁST II.

Diagnostika a náprava specifických poruch učení

1. Několik poznámek o rozvoji vnímání a paměti a jeho poruchách	141
Vnímání jako orientace v prostředí. Konstantnost vnímání	141
Celostnost vnímání	146
Zrakové vnímání	148
Vývoj zrakového vnímání	148
Poruchy zrakového vnímání	156
Intermodální vztahy	157
Sluchové vnímání řeči	158
Vývoj sluchového vnímání řeči	158
Poruchy sluchového vnímání řeči	159
Intermodální vztahy	161
Vnímání časového sledu	161
Vývoj vnímání časového sledu	161
Poruchy vnímání časového sledu	163
Vnímání prostoru	165
Psychomotorický vývoj	166
Poruchy ve vnímání tělesného schématu	167
Proces paměti	168
Vývoj paměti	169
Porucha v zapamatování informací	170
2. Diagnostika specifických poruch učení	173
Nepřímé zdroje diagnostických informací	174
Rozhovor s rodiči	174
Rozhovor s učitelem	175
Rozhovor s dítětem	176
Přímé zdroje diagnostických informací	178
Hodnocení výkonu ve čtení	178

Vyšetření rychlosti čtení	178
Chyby při čtení a jejich analýza	180
Porozumění čtenému textu	182
Chování dítěte při čtení	186
Hodnocení písemných prací	187
Analýza chyb v písemném projevu dítěte	190
Sluchové rozlišování řeči	193
Sluchová analýza a syntéza řeči	194
Rozlišování měkkých slabik di, ti, ni a tvrdých dy, ty, ny.	196
Rozlišování délky samohlásek	197
Zraková percepce tvarů	198
Vyšetření zrakové percepce tvarů	198
Lateralita	201
Vnímání prostorové orientace	205
Vyšetření kinestetického vnímání	205
Vyšetření představy prostorové orientace	206
Vnímání časové posloupnosti	207
V oblasti vizuální:	207
V oblasti auditivní:	208
Paměť	209
Závěrem několik poznámek	209
3. Zásady nápravy specifických poruch učení	211
Důvod nápravy specifických poruch učení	211
Prevence specifických poruch učení	212
Strategické zásady pro nápravu specifických poruch učení	213
4. Techniky nápravy specifických poruch učení	219
Oblasti nápravy	219
Rozvoj poznávacích funkcí	220
Sluchová diferenciacce řeči	220
Zraková percepce tvarů	223
Prostorová orientace	225
Nácvik sekvencí, posloupnosti	227
Koncentrace pozornosti	228
Paměť	229
Rozvoj pohotovosti mluvidel	230
Rozvoj slovní zásoby	230
Techniky nácviku čtení	232
Nácvik psaní	236
Nácvik matematických dovedností	240
5. Projekty k nápravě specifických poruch učení	247
Nápravné techniky Grace M. Fernaldové	247
Senzorická integrace - Jean Ayresová	250
Metoda Brigitte Sindelarové. Deficity dílčích funkcí	256
Tréninkové programy Geoga Spiela	259
Diagnostická a nápravná metoda Wolfganga Simona	265
Programy zaměřené na kognitivní dovednosti	267
Program instrumentálního obohacení	
(Instrumental Enrichment) Reuvena Feuersteina	267
Diagnostika a náprava dětí s vývojovými poruchami učení podle D. H. Scotta	273

Lingvistický projekt nápravy specifických poruch učení	278
Dortmundská analýza pravopisných chyb (Dortmunder Rechtschreibfehler Analyse - DORA)	
Ilony Löfflerové a Ursuly Meyerové-Schepersové	278
Integrativní vzdělávací (edukativní) kineziologie	280
Brain Gym Paula Dennisona	280
Závěr	284
Literatura	285
Rejstřík	296
Příloha	301